

حرف های آبکی

رئیس جمهور

برای ایران آب نمی شود

هدایت احمدی

سخنان احمدی نژاد در مجلس و وعده جمعیت 120 میلیون نفری برای ایران، گرچه پیش از آنکه سخنی جدی باشد، از جمله حرف های فکر نشده و هوایی او می تواند باشد، اما به همین بهانه می توان به برخی مشکلات طبیعی برای جمعیت ایران پرداخت. مسئله تامین آب آشامیدنی از جمله مشکلات افزایش جمعیت در ایران است.

معمو لا جهت يك هكتار محصولات زراعی حدود 10000 متر مكعب در طول دوره رشد يك ساله در نظر گرفته می شود. معمولا برای آب شرب يك نفر در روز 200 لیتر منظور می کنند. بنابراین آب مورد نیاز يك هكتار در سال می تواند آب شرب حدود 50 هزار نفر در روز را تامین کند. به عبارتی آب مورد نیاز 365 هكتار می تواند آب شرب يك شهر 50 هزار نفری شود. سالهاست در ایران (حتی قبل از انقلاب) یکی از معضلات مهم دولت و مردم، تامین آب شرب جمعیت رو به رشد ایران بوده است. با توجه به اینکه مقدار زیادی از آبهای موجود در ایران هم شور است و هم از نظر املاح (آهک، گچ و...) مشکل دارند و آدم ها مانند گیاهان نیستند که ما بتوانند هر آبی را، با هر کیفیتی که می خواهند بنوشند.

مسئله تامین آب شرب جمعیت 30 میلیون نفری زمان شاه هم مشکلات آفرین شده بود و ای به وقتی که این جمعیت به 70 میلیون و از آن بالاتر به 120 میلیون نفر برسد.

در حال حاضر جمعیت 10 میلیون نفری تهران آب شرب و کشاورزی منطقه وسیعی به شعاع 200 کیلو متری را می بلعد و در حقیقت منطقه تامین آب شرب تهران محدوده وسیعی از منطقه طالقان و دشت قزوین در غرب تا منطقه فیروز کوه در شرق (در آینده نزدیک) از منطقه لار و پلور و لواسانات در شمال تا کویر قم را در بر می گیرد. تازه این مقدار آب تنها 60 تا 70 درصد آب شرب تهران را تامین می کند و بقیه یعنی 30 تا 40 درصد از طریق چاه های موجود در تهران تامین می شود.

در اواخر دهه 30 با احداث سد کرج (امیر کبیر) در ابتدا حدود 30 درصد آب رودخانه کرج و بتدریج با افزایش جمعیت صد درصد آب آن برای شرب تهران اختصاص یافت. با این عمل منطقه وسیعی از دشت های کرج، کردان، هشتگرد، مردآباد، شهریار، رباط کریم که جزء حاصل خیز ترین مناطق کشاورزی ایران بودند به صورت اراضی لم یزرع در آمده است. با توجه به اینکه بیش از 90 درصد آبهای زیر زمینی چاه ها و چشمه ها و قنوات مناطق فوق دقیقا مربوط به این است که آب روخانه کرج این اراضی را مشرب کند کاملا خشک شده اند.

قبل از انقلاب، با احداث سد لار بر روی روخانه هراز و سد لتیان بر روی روخانه جاجرود و انتقال آب آنها جهت شرب تهران، دشت های هراز (بابل و آمل) و ورامین با مشکلات آب کشاورزی مواجه شدند. تقریبا همان بلایی که سر دشت های کرج و شهریار و رباط کریم آمده در اینجا نیز سر دشت های فوق آمد.

بعد از انقلاب ظاهرا جهت تامین آب کشاورزی دشت های ورامین و هراز دو سد در دستور مطالعه سازمان آب منطقه ای تهران قرار گرفت که هم اکنون یکی به نام سد ماملو بر روی روخانه جاجرود (در شمال پارچین) در دست ساخت است و دیگری به نام سد منگل بر روی روخانه هراز (در جاده هراز نزدیک آب اسك) در حال مطالعه است، ظاهرا به علت مشکلات فنی هنوز به مرحله احداث نرسیده است. (شاید این تصور بوجود بیاید که دو سد بر روی يك

رودخانه، درست است برای بالا آوردن آب) جالب است منظور از طرح سد ماملو در ابتدا تامین آب کشاورزی دشت ورامین بود ولی بعدها و هم اکنون با توجه به افزایش روز به روز نیاز آب شرب تهران تقریباً مسئله آب کشاورزی ورامین یا منتفی و یا در درجه دوم و سوم قرار گرفته است.²

حدود 10 سال طرحی مورد مطالعه قرار گرفت و به اجرا در آمد تحت عنوان "انتقال آب از طالقان به تهران". هم اکنون این طرح آب رودخانه طالقان را به تهران منتقل می کند (از طریق روستای زیاران)، در حقیقت مقداری از آب کشاورزی دشت قزوین که از این آب تامین می شد و هم اکنون اراضی ای از دشت به ویژه در شرق قزوین در مضیقه قرار گرفته اند. روند بر داشت آب از سد طالقان که حدود 6 ماه است آبیگری شده برای شرب تهران در دستور کار آینده است.

سد نمرود

رودخانه نمرود یکی از شاخه های رودخانه حبله رود است که گرمسار را مشروب می کند. هم اکنون سد نمرود در 30 کیلو متری غرب فیروز کوه بر روی این شاخه در حال احداث است. ظاهراً این سد جهت کشاورزی دشت گرمسار زده می شود ولی تمام شواهد دال بر این است در برنامه آینده انتقال مقداری از آن برای شرب شهر تهران در دستور کار می باشد. نگرانی مردم گرمسار مانند ورامین از این جهت شباهت زیادی به هم دارد. و این تازه مشکلات تامین آب جمعیت تهران است. برای آنکه دقیق تر دانسته شود افزایش جمعیت کشور مشکلی مشابه را در سراسر کشور بوجود آورده و ادامه این افزایش جمعیت، مشکل آب را بمراتب بیش از آن خواهد که اکنون شاهدش هستیم. ضمن آنکه بخاطر داشته باشید که افزایش شمار حاشیه نشین های شهرهای بزرگ و ویرانی و خلوتی روستاها و کاهش تولید و افزایش واردات متکی به فروش نفت، ریشه هائی اینگونه نیز دارد.